

September 2022

Alzheimerforeningens input til Folketingsvalg 2022

Nedbring livsfarligt overforbrug af antipsykotika

Forslag	1. Obligatorisk medicintjek til mennesker med demenssygdom især på plejehjem 2. Dronning Silvia hemmets demenscertificering til danske plejehjem 3. Stram op på demenshandlingsplanens initiativer – udpeg en national demensdirektør
Baggrund	Hver femte demenspatient i Danmark får antipsykotisk medicin. Det er for mange sammenlignet med andre lande og et stort problem, fordi der er betydelige og alvorlige bivirkninger. Brug af antipsykotisk medicin til demenspatienter forøger således dødeligheden inden for et halvt år med 35 procent.ⁱ Folketinget vedtog derfor i 2016 en national demenshandlingsplan, der inden 2025 skal halvere andelen af demenspatienter, som får antipsykotisk medicin. Siden er forbruget steget, især på plejehjem. Særligt bekymrende er det, at forbruget af de farligste former for antipsykotiske medicin, som sundhedsmyndighederne direkte fraråder, er steget for demenspatienter over 80 år.
Problem	Antipsykotisk medicin bruges til at lindre svære psykiske symptomer som f.eks. angst, uro og agitation. Symptomer som demenspatienter også kan have. Der kan derfor være god lægefaglig grund til at ordinere antipsykotisk medicin til demenspatienter. Men brug af antipsykotisk medicin kan være forbundet med alvorlige bivirkninger og dødsfald især for mennesker med demens. Derfor anbefaler de danske sundhedsmyndigheder, at antipsykotisk medicin som udgangspunkt ikke anvendes til demenspatienter. Forebyggelse er ofte en bedre vej.ⁱⁱ Da antipsykotisk medicin bruges til at lindre symptomer, der ofte kan forebygges med andre ikke medicinske metoder, er forbruget af antipsykotisk medicin samtidig en indikator for kvaliteten af den generelle behandling, pleje og omsorg, der gives til mennesker med en demenssygdom.ⁱⁱⁱ Stigende forbrug af antipsykotisk medicin til demenspatienter er dermed et tegn på, at kvaliteten af demensbehandlingen i det danske samfund ikke er god nok. Hvis forbruget af antipsykotisk medicin skal forebygges, er der derfor behov for generelt at styrke de demensfaglige kompetencer både igennem målrettet uddannelse og via ansættelse af flere medarbejdere med sundhedsfaglig uddannelse. Forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med demenssygdom er markant højere, hvis patienten bor på et plejehjem. I nogle kommuner får næsten hver anden plejehjemsbeboere med demenssygdom antipsykotisk medicin. I andre er det kun hver tiende. Plejehjemsbeboere får generelt alt for meget medicin – dobbelt så meget som patienter, der ikke bor på plejehjem.^{iv} En dansk undersøgelse fra 2020 viste desuden, at halvdelen af alle plejehjemsbeboere får 6-11 forskellige lægemidler hver dag.^v Der er samtidig store problemer med medicin håndteringen på flere end hver andet plejehjem i Danmark.^{vi} Derfor er der behov for generelt at stramme op på både udskrivning og håndtering af medicin til mennesker med demenssygdom – især på plejehjem. Siden Folketingets vedtog den Nationale Demenshandlingsplan 2025 er der investeret millioner af kroner i initiativer, der skal nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin til demenspatienter – bl.a. i kurser til ledere og personale. Men indtil nu uden virkning på

	forbruget. Sundhedsministeren måtte i juni 2022 da også erkende, at effekterne af demenshandlingsplanens indsatser desværre endnu ikke har ført til en reduktion af forbruget.^{vii} Forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med en demenssygdom er tværtimod steget både på landsplan og i flere end halvdelen af landets kommuner. Faktisk ser det ud til at forbruget i højere grad er steget i de kommuner, der har fået tilskud fra Sundhedsstyrelsen til at nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin, end i kommuner som ikke har fået tilskud. Et af problemerne er, at kommuner, Socialstyrelse og Sundhedsstyrelse tilsyneladende ikke anvender det monitoreringsværktøj, som Folketinget bevilgede midler til i forbindelse med demenshandlingsplanen for at nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin.^{viii}
Forslag	Mennesker med demenssygdom får ofte for meget og/eller forkert medicin. Det viser monitoreringen af antipsykotisk medicin og de statslige sundhedsfaglige tilsyn år efter år. De indsatser, som sundhedsmyndigheder og kommuner indtil nu har haft, ser ikke ud til at virke. Der er udover uddannelse, råd og vejledning også brug for mere håndfaste metoder - især på plejehjem - hvis der skal komme styr på medicinbehandlingen. Alzheimerforeningen foreslår derfor • at der indføres et obligatorisk medicintjek ved indflytning på plejehjem og efterfølgende hver 6. måned for alle patienter med en demenssygdom. Hvis brug af antipsykotisk medicin til mennesker med demens skal forebygges, skal de demensfaglige kompetencer på plejehjem forbedres. De tiltag som sundhedsmyndigheder har iværksat i Danmark, ser ikke ud til at have den ønskede effekt. I Sverige har Stiftelsen Silviahemmet, som den svenske dronning Silvia har taget initiativ til, i samarbejde med Karolinska Institutet og Demenscentrum, udviklet et efteruddannelses- og certificeringsprogram i demens. Programmet og certificeringen har stor succes og er pt. implementeret på godt 80 plejecentre i Sverige. Silviahemmets certificering gælder også sygehuse og er desuden eksporteret til Tyskland.^{ix} Alzheimerforeningen skal derfor foreslå • at der indføres et nationalt efteruddannelses- certificeringsprogram i demens i Danmark svarende til den svenske Silviahemmets certificering. Sundhedsministeren har erkendt, at den hidtidige indsats ikke har haft effekt på forbruget af antipsykotisk medicin. Alzheimerforeningen har desuden påvist, at hverken kommuner, Sundhedsstyrelse eller Socialstyrelse anvender de monitoreringsredskaber, som specifikt er udviklet i forbindelse med indsats for at nedbringe forbruget af antipsykotisk medicin. Der er derfor brug for en anden og mere systematisk tilgang. I England har man haft succes med at have en national demensdirektør til at stå i spidsen for den engelske demenshandlingsplan som rent faktisk halverede forbruget af antipsykotisk medicin.^x Det er værd at overveje, om en tilsvarende model skal tages i brug i Danmark.^{xi} Alzheimerforeningen foreslår derfor • at sundhedsministeren tager initiativ til at stramme op på demenshandlingsplanens initiativer og udpeger en national demensdirektør, der får til opgave at koordinere og følge op på demenshandlingsplanens mange initiativer.

Bilag og noter:

ⁱ Alzheimerforeningen: Forbruget af skadelig medicin til mennesker med demens stiger Notat om forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med demens 2016 – 2020, maj 2022 <https://www.alzheimer.dk/media/mcdj4lza/2022-05-12-forbruget-af-antipsykotisk-medicin-stiger.pdf> samt Nørgaard, Dahm-Jensen, Wimberley et al : Effect of antipsychotics on mortality risk in patients with dementia with and without comorbidities, J Am Geriatr Soc. 70 (4) 2022.

ⁱⁱ Sundhedsstyrelsen: National klinisk retningslinje for demens og medicin, 2018 - https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2018/National-klinisk-retningslinje-for-demens-og-medicin.ashx?sc_lang=da&hash=A101C3C179E183CC9ADE5657BE530A73 + Sundhedsstyrelsen: National klinisk retningslinje for forebyggelse og retningslinje for forebyggelse og behandling af ad-færdsmæssige og psykiske symptomer hos mennesker med demens (2019) - <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2019/NKR-demens-og-adf%C3%A6rdsm%C3%A6ssige-problemer/NKR-for-demens-og-BPSD.ashx>

ⁱⁱⁱ Sundheds- og ældreministeriet: Et trygt og værdigt liv med demens – National Demenshandlingsplan 2025, januar 2017 - <https://sum.dk/Media/B/2/Demenshandlingsplan-2025-Et-trygt-og-værdigt-liv-med-demens.pdf>

^{iv} Sundhedsstyrelsen: Statusrapport på demensområdet, april 2016; Sundhedsministeriet: National undersøgelse af forholdene på plejecentre, marts 2016), Kommunernes Landsforening, magasin Momentum 3. maj 2016

^v Lundby et al: Use of medication among nursing home residents: a Danish drug utilisation study, Age and Ageing 2020

^{vi} Styrelsen for Patientsikkerhed: Plejesektoren - Erfaringsopsamling fra det sundhedsfaglige tilsyn 2017-2019, december 2020 - <https://stps.dk/da/udgivelser/2020/plejeomraaderne-erfaringsopsamling-for-det-sundhedsfaglige-tilsyn-i-2017-2019/~media/89A03B85CE394ADB85E59733F87C3FB3>

^{vii} Skriftligt svar fra sundhedsminister Magnus Heunicke til MF Per Larsen (K) den 9. juni 2022 - <https://www.ft.dk/samling/20211/spoergsmaal/s1004/svar/1892798/2591849.pdf>

^{viii} Alzheimerforeningen: Forbruget af skadelig medicin til mennesker med demens stiger Notat om forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med demens 2016 – 2020, maj 2022

^{ix} Alzheimerforeningen har i forbindelse med Topmødet om plejehjem udarbejdet en mere detaljeret forslag om et efteruddannelsesprogram efter model fra Silviahemmet – <https://www.alzheimer.dk/media/nilhmr03/forslag-til-bedre-plejehjem.pdf> -- Se også Silviahemmets certificering her https://www.sci.se/?page_id=2795

^x Nationalt Videnscenter for Demens: Årsmagasin 2016/2017, s. 5

^{xi} Den nationale demensdirektør kunne fx tage initiativ til, at der i hver eneste kommune bliver lavet en konkret handlingsplan for nedbringelse af forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med demenssygdom med angivelse af konkrete mål for kommunen, plan for kommunal monitorering koordineret med den landsdækkende, samt indrapportering og årlige opfølgingsmøder med den nationale demensdirektør.